

Mladá veda

Young Science

**Vzt'ah výkonovej motivácie
a aktívneho učenia sa študentov
Osobní vzťah ty & já a budoucnost společnosti
Džungl'a v teórii "business intelligence"**

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 1, ročník 8., vydané v júni 2020

ISSN 1339-3189

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Starý židovský cintorín, Veľký Šariš. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

REDAKCIA

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

PODPORA TURIZMU VO VYBRANÝCH KRAJINÁCH VZHLADOM NA PANDÉMIU COVID-19

SUPPORT OF TOURISM IN SELECTED COUNTRIES IN THE CONTEXT
OF THE COVID-19 PANDEMIC

Kristína Šambronská¹

Autorka pôsobí ako odborná asistentka na Katedre turizmu a hotelového manažmentu, Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove. V rámci svojho výskumu sa venuje problematike kvality, mestskému turizmu a medzinárodnému turizmu.

The author acts as a senior lecturer at the Department of Tourism and Hotel Management, Faculty of Management, University of Prešov. In her research, she deals with problems of hotel performance, hospitality and tourist guides services.

Abstract

The worldwide outbreak of COVID-19 is evolving the world out of the calmness, and tourism has become possible one of the most affected sectors. In the context of increased uncertainty, Up-to-date and reliable information is more important than ever, not only for tourists and the tourism industry, but for the population in general. The global crisis, such as widespread outbreaks of diseases and pandemics raise serious questions about the readiness of institutions operating in the field of global and regional tourism to coordinate crisis management and rescues. The study provides basic information on solving the problem that COVID-19 for tourism is in a global world perspective as well as from the position of selected countries.

Key words: Covid -19, tourism, support

Abstrakt

Celosvetové vypuknutie COVID-19 vytrhlo svet z pokoja a turizmus sa stal jedným z najviac postihnutých odvetví. V kontexte zvýšenej neistoty sú aktuálne a spoľahlivé informácie dôležitejšie ako kedykoľvek predtým nielen pre turistov a odvetvie turizmu ale celkovú populáciu. Globálne krízy, ako sú rozšírené ohniská chorôb a pandémie, vyvolávajú vážne otázky o pripravenosti inštitúcií pôsobiacich v oblasti globálneho a regionálneho turizmu na koordináciu opatrení krízového riadenia a obnovy. Štúdia prináša základné informácie

¹ Adresa pracoviska: Ing. Kristína Šambronská, PhD., Katedra turizmu a hotelového manažmentu, Fakulta manažmentu, Prešovská univerzita, Konštantínova 16, 080 01 Prešov
E-mail: kristina.sambronska@unipo.sk

o riešení problému, ktorým COVID-19 pre turizmus je v globálnom celosvetovom pohľade ako aj z pozície vybraných štátov.

Kľúčové slová: Covid-19, turizmus, podpora

Úvod

Turizmus je mimoriadne prispôsobivé a flexibilné odvetvie, ktorého ekonomický význam v súčasnosti uznáva väčšina štátov. Turizmus je súčasťou programového vyhlásenia vlád, zaoberá sa ním odborná verejnosť, organizácie na všetkých úrovniach. Napríklad v programe OSN pre trvalo udržateľný rozvoj do roku 2030 sa stanovuje celý rad cieľov trvalo udržateľného rozvoja, medzi ktoré patrí napríklad skončiť s chudobou, chrániť planétu alebo zabezpečiť prosperitu pre všetkých. Na základe sledovania ukazovateľov vývoja turizmu (do roku 2020) a vypracovaním vízií vývoja turizmu, organizácia UNWTO predpokladala dosiahnutie plánovaných 1,8 miliarda zahraničných turistov do roku 2030. S viac ako 1,1 miliardami turistov v rámci medzinárodných výletov každý rok, turizmus je aj naďalej nezastaviteľnou a hlavnou hnacou silou globálneho ekonomického oživenia (Šambronská 2019). V prípade, že sme vnímali turizmus ako celok, bolo možné konštatovať, že turizmus prispieva medzi 10 a 11% HDP EÚ, predstavuje 12% zamestnanosti v EÚ (tj 27 miliónov priamych a nepriamych pracovných miest), tvorí takmer 3 milióny podnikov, z ktorých 90% sú malé a stredné podniky, z ktorých niektoré sú mikropodniky. Európa predstavuje 50% svetového príjazdového turizmu. Uvedenú situáciu aktuálne spomalila pandémia Covid-19. Vzhľadom na nevyhnutné obmedzenia cestovania, ktoré boli zavedené, je tiež jedným z najviac postihnutých odvetví, ak nie najťažšie. Thierry Breton (eurokomisár) vo svojom príhovore 21.4.2020 upozornil, že na svetovej úrovni sa očakáva pokles v oblasti turizmu do roku 2020 povedie Covid-19 k zníženiu medzinárodnej dopravy v turizme o 20% až 30%. OECD predpokladá pokles cestovného ruchu o 45% až 70% v závislosti od dĺžky zdravotnej krízy a tempa oživenia v turizme. Pre turizmus na celom svete to predstavuje straty medzi 275 a 400 miliardami EUR. Odhaduje sa, že straty na európskej úrovni predstavujú 50% v hoteloch a reštauráciách, 70% v prípade cestovných kancelárií a cestovných agentúr a 90% v prípade výletných lodných a leteckých spoločností (Breton 2020). Preto je nevyhnutné uviesť, že COVID-19 ovplyvnil turizmus rýchlo a v takom rozsahu, ako ešte žiadna iná udalosť po druhej svetovej vojne. Covid-19 je infekčné ochorenie, vyvolané koronou vírusom SARS-CoV-2. Prvýkrát bol identifikovaný u pacientov so závažným respiračným ochorením v decembri roku 2019 v čínskom meste Wu-chan. Covid-19 postihuje najmä dýchací systém, v ťažkých prípadoch vyvoláva ťažký zápal pľúc a môže viesť až k úmrtiu pacienta. Vírus sa prenáša kvapôčkami sekrétu pri kašli, kýchaní a rozprávaní. Ohrozuje osoby, ktoré sú v blízkom alebo dlhšie trvajúcom kontakte s nakazeným. Infekcia sa prenáša aj cez kontaminované predmety (korona.gov.sk 2020).

Dôsledky COVID-19 pre turizmus

Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) uvádza, že vo Wu-chane v Číne zistená koncom roka 2019 pneumónia neznámej príčiny a ohlásená miestnej kancelárii WHO. O štyri týždne neskôr, WHO vyhlásila prepuknutie choroby (pôvodne 2019-nCoV). V tejto fáze WHO neodporučila žiadne cestovné ani obchodné obmedzenia. V spoločnom vyhlásení vydanom

UNWTO a WHO (26. februára 2020) je uvedené, že turizmus musí primerane reagovať na hrozbu, prostredníctvom ktorej môže ohroziť verejné zdravie. Reakcia má byť založená na hodnotení miestneho rizika, do ktorého sú zapojené všetky časti hodnotového reťazca turizmu. Počet infikovaných rapídne narastal po celom svete. WHO vyhlásila vírus 11. marca za pandémiu COVID-19 (WHO 2020a). V roku 2020 oznámilo 114 krajín 118 000 prípadov, v ktorých sa Európa stala najviac postihnutým regiónom. K 6. aprílu 2020 bolo na celom svete hlásených 1 210 956 prípadov COVID-19 so 67 594 úmrtiami (WHO 2020b). Dôsledky, ktoré vyvolal COVID-19 ešte nie sú úplne známe ani v oblasti ekonomickej, sociálnej či kultúrnej. Krajiny sveta prijímali jednotlivé opatrenia v rôznom časovom slede, postupe, v rôznej intenzite, miere ako aj dĺžke trvania. Jamal a Budke (2020) sa odvolávajú na Glóriu Guevara, prezidentku a generálnu riaditeľku Svetovej rady pre turizmus (WTTC), ktorá vyzvala na celosvetovú spoluprácu v oblasti turizmu a cestovania a uviedla, že zdieľanie informácií a spolupráca medzi verejným a súkromným sektorom v rámci turizmu je nevyhnutná pre zmierňovanie dopadu korona vírusu.

Celosvetovo k aprílu 2020 sú známe globálne opatrenia a dôsledky, ktoré sa vťahujú na medzinárodný turizmus. UN WTO (2020) uvádza, že približne 90 destinácií úplne alebo čiastočne uzavrelo svoje hranice pre turistov. Ďalších 44 destinácií zavádza kontroly na hraničných prechodoch viac diferencovaným spôsobom, podľa konkrétnych krajín pôvodu prichádzajúcich návštevníkov (hlavne sledovaní sú návštevníci u krajín ako Čína, Taliansko, Irán). Inak povedané, uvedené opatrenia vykonalo za obdobie šesť týždňov v roku 2020 až 96% krajín sveta. Globálne opatrenia je možné zhrnúť do 4 skupín. Po prvé ide o úplné alebo čiastočné uzatvorenie hraníc, čo znamená, že cestujúci nemajú povolený vstup do krajiny. Druhé opatrenie sa týka cestovného obmedzenia špecifické pre danú destináciu, teda cestujúci, ktorí prešli alebo ostali v destinácii do prijatia opatrení o pohybe, nemajú povolený vstup z nej. Tretia skupina sa týka prerušenia letov, ktoré boli všetky alebo čiastočne pozastavené. Posledná štvrtá oblasť sú rôzne opatrenia, kde patrí karanténa alebo selfizolácia, zavedenie vízových opatrení, cestovných zákazov pre cestujúcich prichádzajúcich z určitých regiónov v rámci cieľového miesta alebo pre cestujúcich so špecifickou národnosťou, požadovanie lekárskeho osvedčenia pri príchode.

Podpora turizmu vo vybraných štátoch v súvislosti COVID-19

V čase krízy musí turizmus plniť úlohu zodpovednosti ako neoddeliteľnej súčasti spoločnosti. Spolupráca v odvetví turizmu musí byť nevyhnutná pri zastavení šírenia vírusu a obmedzení jeho vplyvu na ľudí a komunity. Na turistov bude kladená zodpovednosť informovať sa skôr ako cestujú, aby sa obmedzila hrozba prenosu vírusu COVID-19. Zároveň sa budú musieť riadiť odporúčaniami WHO a vnútroštátnymi zdravotníckymi orgánmi štátov. Hoci ohnisko nákazy je známe, ako už bolo povedané, je však ešte priskoro na úplné odhadnutie dopadov tohto ohniska na turizmus (UNWTO 2020b). Jednotlivé krajiny sveta pristúpili k riešeniu problému pre veľké podniky ale aj malé a stredné podniky v rámci svojich možností.

Informácie zosumarizované v uvedenom bloku sú z oficiálnych stránok UNWTO a jednotlivých krajín (UNWTO 2020c) a správ členských štátov v rámci Európskej komisie a na portáloch jednotlivých ministerstiev členských štátov.

V Poľsku Ministerstvo turizmu vypracovalo sprievodcu otázkami a odpoveďami pre cestujúcich a cestovné kancelárie. Táto príručka poukazuje na nariadenia, ktoré definujú práva subjektov trhu turizmu, s osobitným dôrazom na tie nariadenia, ktoré sa môžu uplatňovať v súčasnej situácii. Medzi opatrenia týkajúce sa rozsahu činnosti ministra turizmu patria:

- cestovné kancelárie dostanú vrátenie svojich príspevkov do Záručného fondu turizmu za balík, ktorý bol zrušený v dôsledku epidémie koronavírusov,
- podporované budú aj ubytovacie služby, cestovné a sprievodcovské služby,
- mechanizmus na minimalizáciu finančnej straty podnikateľov na zabezpečenie riadneho fungovania hospodárskych subjektov na trhu služieb turizmu v rámci šírenia koronavírusov (Podesta 2020; UNWTO 2020c).

Maďarsko vypracovalo akčný plán na stimuláciu svojho hospodárstva. Jednou z oblastí podpory je pomoc ťažko zastihnutým hospodárskym odvetviam akým je aj turizmus. Vláda v nasledujúcich troch rokoch poskytne prioritné oblasti intervencie 600 miliárd forintov vo forme investičných dotácií, daňových úľav, rozvoja infraštruktúry, zvýhodnených a záručných pôžičiek a kapitálových programov. Okrem toho bola vyhlásená pomoc vo výške 3 miliónov EUR na podporu odvetvia turizmu. Maďarská agentúra pre turizmus pripravila 7-bodový akčný plán na podporu oživenia odvetvia. Medzitým sa už prijali niektoré opatrenia, napríklad krátkodobé podnikateľské pôžičky boli predĺžené do 30. júna 2020, ročná percentuálna sadzba (APR) nových spotrebiteľských úverov sa zároveň maximalizovala pri základnej úrokovej sadzbe centrálnej banky plus 5%. Maďarská vláda vo svojom prvom balíku ekonomických opatrení uprednostnila turizmus. V prípade podnikov pôsobiacich v dotknutých odvetviach sú zamestnávateľi oslobodení od platenia daní zo mzdy za mesiace marec, apríl, máj a jún 2020, s výnimkou príspevkov na zdravotnú starostlivosť, ktoré nemôžu prekročiť 7 710 HUF. To platí aj pre podniky turizmu. Príspevky na dôchodky a zdravie zamestnancov, vo výške 30% nákladov na pracovnú silu uvoľnila alebo ich na seba prevzala vláda. Maďarská agentúra pre turizmus sa pustila do domácej kampane na podporu pobytu po dovolenkách doma a prípravy na návrat (#visszajovok) na obľúbené miesta po koronavírovej kríze. Následne oznámila, že medzinárodné kampane na podporu turizmu sú pozastavené, kým sa v Európe neprejaví jasnejší vývoj. Medzi konkrétne opatrenia Maďarskej agentúry pre turizmus patrí zriadenie pracovnej skupiny s cieľom konzultovať zúčastnené strany a zhromažďovať informácie, hlásenie vláde každých 48 hodín správu o stave sektora, denné konzultácie s predstaviteľmi profesionálnych organizácií. Počas domácich sviatkov budú existovať osobitné opatrenia na podporu cestovania cudzincov na vidiek, cudzincov do Budapešti a obyvateľov vidieka do Budapešti. Maďarská agentúra pre turizmus vynaloží 20 miliárd HUF (57 miliónov EUR) na čo najskorší návrat turizmu do Maďarska (UNWTO 2020c; Európska komisia 2020c).

Česká republika taktiež okrem iných foriem podpory pripravila tzv. Liberalizačný balíček. Podnikatelia nebudú musieť platiť zálohy na daň z príjmu fyzických a právnických osôb za mesiac jún, tento balík zavádza inštitút retroaktívneho účinku daňovej straty, odkladá lehotu na podanie daňového priznania k dani z nadobudnutia nehnuteľností atď. (Župovec 2020). Pre oblasť turizmu je významným krokom prijatia možnosti, že zákazníci aj cestovné kancelárie sa môžu zo zmluvy legálne odstúpiť bez účtovania storno poplatkov. Oddelenie turizmu Ministerstva pre miestny rozvoj sa každodenne zaoberá mnohými otázkami od

zákazníkov i cestovateľov. Otázka nápravných opatrení a kompenzácií pre cestovné kancelárie a iné podniky turizmu sa bude diskutovať po zmiernení najhoršej krízy (MMR 2020). Financované by mali byť štátom a z časti by si mal prispievať samotný klient (Kučera 2020). Boli pozastavené všetky lety z Číny a Talianska. Česi zaviedli kontrolu vnútorných hraníc. Cestovanie bolo pre občanov Českej republiky, ako aj pre cudzincov s povolením na prechodný pobyt a pobyt v Českej republike zakázané. Výnimkou sú niektorí vodiči a posádky medzinárodnej dopravy, pendleri, či diplomatickí personál atď.. Vnútorné hranice s Rakúskom a Nemeckom je možné prekročiť iba na určených hraničných priechodoch bez časového obmedzenia. Hranice Poľskom a Slovenskom sú z druhej strany uzavreté označenými priechodmi. Rovnako bola prijatá karanténa pre vracajúcich sa občanov (Európska komisia 2020c).

Nemecko uvádza, že disponuje v rámci Fondu hospodárskej stabilizácie pre celé nemecké hospodárstvo objemom približne 600 miliárd EUR, ktorý pozostáva zo 400 miliárd EUR na štátne záruky za záväzky, 100 miliárd EUR na kapitálové opatrenia (priame štátne investície) a 100 miliárd EUR na refinancovanie KfW Bank. Medzi ďalšie opatrenia patrí okamžitá pomoc v celkovej výške 50 miliárd EUR (bez úveru) pre malé spoločnosti, živnostníkov zo všetkých odvetví, ktoré zamestnávajú najviac 10 zamestnancov. Daňové opatrenia na zlepšenie likvidity, ako napríklad odklad daňových platieb, zníženie zálohových platieb a pozastavenie vymáhania daní. Nemecká spolková vláda prijala rozsiahly súbor opatrení. Týkajú sa celého hospodárstva (nielen turizmu) na zmiernenie účinkov koronavírusu. Patrí tu flexibilnejšie využívanie krátkodobých pracovných príspevkov, daňové opatrenia na zlepšenie likvidity, niekoľko miliárd vo finančnej podpore pre spoločnosti, pomoc mikropodnikom a pracovníkom na vlastný účet a úzka spolupráca a dialóg s európskymi partnermi (Xinhua 2020; UNWTO 2020c; Európska komisia 2020c).

Jedna z najviac postihnutých krajín v Európe, Taliansko, prijala v rámci podpory turizmu nasledovné opatrenia. Medzi fiškálne opatrenia patrí pozastavenie vyberania zrážkovej dane, sociálne zabezpečenie a príspevky na sociálne zabezpečenie a prémie za povinné poistenie kultúrnych podnikov (divadlá, koncertné sály, kiná, veľtrhy alebo udalosti kultúrnej povahy, múzeá, knižnice a historické pamiatky atď.) bary, reštaurácie, kúpele, zábavné alebo tematické parky, dopravné služby, prenájom športového a rekreačného vybavenia alebo štruktúr a vybavenia pre podujatia a predstavenia, sprievodcov a turistov. Dňa 16. marca vláda oznámila uvoľnenie 200 miliónov EUR na opatrenia na podporu problémových leteckých spoločností, Alitalia a Air Italy. Schválili sa príspevky pre pracovníkov v oblasti turizmu (aj na pracovníkov bez sociálneho zabezpečenia) (Európska komisia 2020; UNWTO 2020c; Xinhua 2020).

Najnavštevovanejšia krajina sveta, Francúzsko, prijalo nasledovné opatrenia na podporu turizmu. V rámci ekonomického balíka podpory pôjde 2 000 mil. EUR do „fonde solidarity“ pre malé podniky s ročným obrátom menej ako jeden milión EUR, ktoré v dôsledku krízy už nemajú príjmy, alebo ktoré zaznamenali pokles svojich príjmov najmenej o 70% v porovnaní s marcom 2019. Medzi ne patria stravovacie spoločnosti alebo podniky odvetvia turizmu. ďalej vláda umožnila vytvoriť a zaviesť poukaz ako „objednávku“. To umožňuje pracovníkom v oblasti turizmu ponúkať svojim zákazníkom vydanie dobropisu platného 18 mesiacov namiesto úhrady, čo zodpovedá celkovej sume zaplatenej v prípade, že z dôvodu

prijatých opatrení nie je možné poskytnúť cestu alebo pobyt, berúc do úvahy epidémiu Coronavirus (na balíčky turizmu v čase 1.3. až 15.9.2020) (Európska komisia 2020b; UNWTO 2020c; Xinhua 2020).

Španielska vláda zostavila balíky pomoci zahŕňajúce injekciu likvidity vo výške 14 miliárd EUR na podporu hospodárstva, 3,8 miliárd EUR na posilnenie verejného zdravia, 400 miliónov EUR pre najviac postihnuté odvetvia turizmu a doprava. Šokový plán predstavuje 18,2 miliardy EUR, čo je 1,5% HDP Španielska. V Španielsku bola zriadená osobitná úverová linka poskytnutá na krízu Thomasa Cooka (júl 2019). Tá sa rozširuje (ďalších 200 mil. EUR) a rozširuje sa na všetky spoločnosti a samostatne zárobkovo činné osoby zahrnuté do hospodárskych sektorov vymedzených zákonom. Rozpočtová položka ministerstva priemyslu, obchodu a turizmu, ktorá má zaručiť za 50% úverov vyplatených z položky ICO, sa rozširuje z pôvodných 100 miliónov EUR na 200 miliónov EUR na pokrytie rozšírenej položky financovania až do 400 miliónov EUR. Následne prijala opatrenia na podporu predĺženia obdobia činnosti pracovníkov s prerušenými pracovnými zmluvami na dobu neurčitú v odvetviach turizmu a obchodu a pohostinstva spojených s turizmom. Ako aj 50% bonus v príspevkoch na sociálne zabezpečenie pre spoločnosti pôsobiace v oblasti turizmu a podniky súvisiace s turizmom (obchod a pohostinstvo), ktoré začínajú alebo udržiavajú zamestnanie pracovníkov na dobu neurčitú na obdobie od februára do júna 2020 (Európska komisia 2020c; Xinhua 2020).

Veľká Británia prijala viacero ekonomických opatrní, pre malé a stredné podniky (akými sú aj podniky turizmu). Možno spomenúť využitie rozšírenej pôžičky na prerušenie podnikania, ktorá ponúka až 5 miliónov GBP bez splatných úrokov počas prvých šiestich mesiacov. The Tourism Industry Events Response Group (TIER) je kľúčovým fórom na zhromažďovanie informácií o vplyve a reakcii na pandémiu, ako aj na informovanie vlády a poskytovanie praktických rád k danej situácii. TIER je skupina, ktorej predsedá VisitBritain a je zložená z kľúčových organizácií turizmu, podnikov, organizácií na podporu obchodu a štátnej správy vrátane ministerstva pre digitálne, kultúrne, mediálne a športové účely. Poskytuje odvetviu fórum na vyjadrenie obáv, výziev a pozorovaní na diskusiu s vládou Spojeného kráľovstva (UNWTO 2020c; VisitEngland 2020; VisitEngland 2020b).

Čína je krajina, v ktorej sa oficiálne, COVID-19 zrodil a začal sa šíriť. Je to krajina, ktorá sním dlho a tvrdo bojovala. Čínska vláda požiadala banky o predĺženie podmienok obchodných pôžičiek. Ministerstvo kultúry a turizmu od začiatku februára 2020 požiadalo miestne orgány o poskytnutie zálohy pre cestovné kancelárie. Tie boli poskytnuté pre cestovné kancelárie vo výške 6,37 miliardy RMB (905 miliónov USD). Medzi ďalšie nástroje podpory pre podniky (vo všeobecnosti) patria dotácie, zníženie a oslobodenia od daní a odvodov na sociálne zabezpečenie a na zníženie miery nezamestnanosti. Dňa 27. februára vydalo Ministerstvo kultúry a turizmu oznámenie o udržiavaní pracovných miest pre sprievodcov s cieľom vyhradiť potrebné ľudské zdroje na oživenie turizmu. V oznámení sa zdôrazňuje ochrana práv a výhod sprievodcov, turistické stimulačné kurzy online zadarmo a zabezpečenie poskytovania preferenčných politík pre sprievodcov vrátane vzdania sa ročných poplatkov do roku 2020 a predĺženia lehôt na obnovenie osvedčení. Qunar a Ctrip, dvaja z najväčších čínskych poskytovateľov online služieb v turizme, po dvojmesačnej prestávke

obnovili rezervácie cestovných balíkov a cestovných lístkov. Analýzy predpovedajú, že podiel domáceho turizmu sa vo finále zvýši na 60% zo 47% oproti roku 2019 (UWTO 2020c).

Dňa 13. apríla Ministerstvo kultúry a turizmu s Národnou komisiou pre zdravie vydali oznámenie, v ktorom vyzývajú provinčné vlády, aby opätovne otvorili miestne vyhliadkové miesta a atrakcie s riadnym usporiadaním s obmedzeným prístupom za predpokladu prísnej kontroly situácie a rozsahu rizika. Zatiaľ sú otvorené iba vonkajšie priestory. Do konca marca 2020 bolo otvorených 4 555 atrakcií hodnotených úrovňou A (hory, otvorené priestranstvá a parky...). Činnosti v oblasti turizmu sú podporované v každej provincii. O rozsahu činností rozhodne každá provincia sama. Do 20. marca sa obnovilo podnikanie a činnosť v turizme v 16 provinciách. Po vyčistení a dezinfekcii bolo znovuotvorených 5 624 hotelov (tj. 54% z celkového počtu). Koncom februára 2020 vydala Národná komisia pre rozvoj a reformu operatívne usmernenia týkajúce sa stimulácie spotreby pre silnejší domáci trh. Pokiaľ ide o odvetvie turizmu, požaduje sa posilnenie systému noriem služieb, diverzifikácia produktov a nákupných zážitkov, skúmanie kreatívnych marketingových prostriedkov a inteligentná spotreba s integráciou online a offline, ako aj uľahčenie nových typov podnikania vrátane digitálneho turizmu (China Daily 2020).

V závere je nutné spomenúť, čo Čína plánuje na podporu turizmu. Výrazné kroky boli urobené v rámci post-epidemickej propagácii domáceho turizmu na čínskom trhu turizmu a začali sa vytvárať medzinárodné výmenné a kooperačné projekty s cieľom prilákať turistov prichádzajúcich do zahraničia a obnoviť dôveru v čínskych poskytovateľoch služieb v odvetví turizmu. Čínske kultúrne centrá a turistické kancelárie v zahraničí nedávno spustili sériu online programov (výstavy fotografií, krátke videá seriálov a prednášky), ktoré sa vysielajú prostredníctvom rôznych platforiem vrátane služieb YouTube, Tiktok, Facebook, Instagram atď. Ich cieľom je predstaviť skutočné príbehy o boji proti COVID-19 v Číne, vzájomnej pomoci s inými krajinami a predstaviť nádhernú scenériu a krajinu Číny.

Záver

Čo sa týka obnovy turizmu, a jeho opätovné zavedenie do plného života, je momentálne otáznе. Ako je badateľné v štúdiu, krajiny sa venujú podpore turizmu a pomoci na znovu postavenie sa na nohy podnikom, ktoré v odvetví turizmu pôsobia. Ani tu nie je jednotná vízia. Mnohé krajiny pripúšťajú otvorenie hraníc, možnosť cestovania do zahraničia v rámci letnej dovolenky ako aj opätovné spustenie leteckej dopravy.

Problemátike oživenia turizmu sa venujú aj orgány Európskej Únie. Akýkoľvek plán obnovy či verejná podpora turizmu, musí byť sprevádzaná prechodom, aby rovnako ako vo všetkých ostatných odvetviach zahŕňal environmentálnu, digitálnu a strategickú realitu. Turizmus musí byť stredobodom európskej ekologickej dohody a musí podporovať trvalo udržateľný turizmus vzhľadom na „over tourism“, ktorý možno pozorovať v niektorých mestách alebo regiónoch. Bude to otázka nájdania rovnováhy medzi zachovaním ekosystémov turizmu a ekonomickou realitou. Nejde o to zabrániť ľuďom v cestovaní, ale napríklad o podporu miestneho turizmu. Túto zmenu bude musieť sprevádzať aj nová európska politika v oblasti mobility turizmu a silný záväzok na miestnej úrovni. Ďalej turizmus bude musieť ísť digitálne a nájsť rovnováhu medzi takzvanými tradičnými

hráčmi a hlavnými digitálnymi platformami. Uvedenú rovnováhu by mal zabezpečiť Zákon o digitálnych službách, na ktorom už Výbor Európskeho parlamentu pre dopravu a turizmus pracuje (TRAN). A nakoniec, turizmus sa musí stať strategickým: vzhľadom na svoju hospodársku a sociálnu váhu a pretože sa zakladá na bohatej európskej histórii a na nezaplatiteľnej európskej kultúrnej rozmanitosti, musí sa tiež chrániť. Musí sa chrániť najmä pred agresívnymi investičnými stratégiami neeurópskych krajín, ktoré by mohli považovať súčasnú krízu za príležitosť získať európske šperky za nižšiu cenu (Breton 2020).

Vyniesť teda ortieľ, čo je a čo nie je správne, či skôr bezpečné, je momentálne náročné. Časť krajín má tendenciu vrátiť sa čím skôr k bežnému životu, ku ktorému patrí aj účasť na turizme. Záujem tráviť dovolenku bude jednoznačne v krajinách, ktoré je možné považovať za „čisté“, teda málo zasiahnuté pandémiou. Ku krajinám, ktorých občania a vláda majú záujem uvoľniť opatrenia a povoliť cestovanie patrí Česká republika, Nemecko. Opatrnejšie sa k danej situácii stavia napríklad Veľká Británia. Naopak, turistov sú ochotní prijať Chorvátsko či Grécko, no pravdepodobne pôjde o vybrané cieľové trhy.

Odborníci varujú, že práve cestovanie a teda aj turizmu môže spôsobiť opätovné zavedenie pandémie do domovského štátu ako aj do navštívenej destinácie. Tým by sa stal turizmus skôr negatívnym nástrojom a nie tým, čím sme ho vnímali a vnímame.

Mnohé krajiny, kam možno rátať aj Slovensko či Maďarsko, presadzujú stráviť dovolenku doma. Je to jeden z pozitívnych návrhov, ako podporiť turizmus a tým aj ekonomiku domáceho štátu. Je možné v závere konštatovať, že v prípade stotožnenia sa s výzvou „dovolenkuj doma“ pôjde o viacero pozitív. Ako popredné je možné uviesť ekonomické, kde podpora podnikov turizmu v domácej krajine, ako jedného z odvetví najviac postihnutom ekonomickým úpadkom, je priam žiaduca. Ďalej je možné uviesť národnostné, ktoré predstavuje presadenie určitej národnej hrdosti a spolupatričnosti. Zdravotné hľadisko, možno označiť aj za preventívne. V neposlednom rade, možno uviesť aj poznávacie či učiace sa hľadisko, kde mnohí občania pravdepodobne zistia, aké poklady domáca krajina ukrýva.

Tento článok odporúčal na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:

PhDr. Daniela Matušíková, PhD.

Použitá literatúra

1. BRETON, T., 2020. *Speech by Commissioner Thierry Breton at the European Parliament*. [online]. [cit. 3. mája.2020]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/breton/announcements/speech-commissioner-breton-marshall-plan-european-tourism_en
2. CHINA DAILY, 2020. *Scenic areas advised to be cautious when reopening*. Online. citované: 1.5.2020. Dostupné na: [online]. [cit. 2. mája.2020]. Dostupné na: http://www.china.org.cn/travel/2020-02/27/content_75750429.htm
3. EURÓPSKA KOMISIA, 2020a. *State aid: Commission approves €100 million Italian guarantee scheme to support SMEs in the agriculture, forestry, fishery and aquaculture sectors affected by the coronavirus outbreak*. [online]. [cit. 1. mája.2020]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_20_712

4. EURÓPSKA KOMISIA, 2020b. *State aid: Commission approves French guarantee scheme for exporting companies affected by coronavirus outbreak*. [online]. [cit. 1. mája.2020]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_20_734
5. EURÓPSKA KOMISIA, 2020c. *Policy measures taken against the spread and impact of the coronavirus*. [online]. [cit. 4. mája.2020]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/policy_measures_taken_against_the_spread_and_impact_of_the_coronavirus_14042020.pdf
6. JAMAL and BUDKE. 2020. Tourism in a world with pandemics: local-global responsibility and action. In: *Journal of Tourism Futures*. [online]. [cit. 4. mája.2020]. ISSN 2055-5911. Dostupné na: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JTF-02-2020-0014/full/html>
7. KORONA.GOV.SK., 2020. *Čo je COVID-19?*. [online]. [cit. 1. mája.2020]. Dostupné na: <https://www.korona.gov.sk/co-je-covid-19/>
8. MMR, 2020. *Zrušení zájezdu z důvodu šíření onemocnění COVID – 19*. [online]. [cit. 4. mája.2020]. Dostupné na: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/vsechna-opatreni-a-pomoc-mmr-pri-pandemii-covid-19/cestovani-v-dobe-koronaviru/zruseni-zajejdu-z-duvodu-sireni-onemocneni-covid-%e2%80%93>
9. PODESTA, A., 2020. *State aid: Commission approves €16.6 billion Polish repayable advance scheme to support companies affected by the coronavirus outbreak*. [online]. [cit. 4. mája.2020]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_760
10. ŠAMBRONSKÁ, K., 2019. *Vybrané oblasti medzinárodného turizmu*. Prešov: Bookmen.s.r.o. ISBN 978-80-8165-362-9.
11. UNWTO, 2020a. *COVID – 19 RELATED TRAVEL RESTRICTIONS A GLOBAL REVIEW FOR TOURISM*. [online]. [cit. 1. mája.2020]. Dostupné na: <https://www.unwto.org/news/covid-19-response-travel-restrictions>
12. UNWTO 2020b. *UNWTO Statement on the Novel Coronavirus Outbreak*. [online]. [cit. 1. mája.2020]. Dostupné na: <https://www.unwto.org/unwto-statement-on-the-novel-coronavirus-outbreak>
13. UNWTO, 2020c. *COVID-19: MEASURES TO SUPPORT TRAVEL AND TOURISM*. [online]. [cit. 1. mája.2020]. Dostupné na: <https://www.unwto.org/covid-19-measures-to-support-travel-and-tourism!!!!>
14. VisitEngland, 2020a. *Corona update*. [online]. [cit. 1. mája.2020]. Dostupné na: <https://www.visiteastofengland.com/business-trade/coronavirus-update-from-tourism-industry-emergency-response-group>
15. VisitEngland, 2020b. *COVID-19 (new coronavirus) - latest information and advice for businesses*. [online]. [cit. 3. mája.2020]. Dostupné na: <https://www.visitbritain.org/covid-19-new-coronavirus-latest-information-and-advice-for-businesses>
16. WHO, 2020b. *Coronavirus disease 2019 (COVID-19), Situation report 69*. [online]. [cit. 4. mája.2020]. Dostupné na: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200406-sitrep-77-covid-19.pdf?sfvrsn=21d1e632_2
17. WHO, 2020a. *Joint statement on tourism and covid-19: UNWTO and WHO call for responsibility and coordination, 26 February 2020*. [online]. [cit. 4. mája.2020]. Dostupné na: https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2020-03/31012020%20Coronavirus_Feb_2020%20EN_3.pdf
18. ŽUPOVEC, M., 2020. *Vláda schválila Liberační daňový balíček*. [online]. [cit. 4. mája.2020]. Dostupné na: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/vlada-schvalila-liberacni-danovy-balicek-37844>
19. XINHUA, 2020. *European economy devastated by pandemic as COVID-19 cases well pass 500,000*. [online]. [cit. 1. mája. 2020]. Dostupné na: <https://www.hellenicshippingnews.com/european-economy-devastated-by-pandemic-as-covid-19-cases-well-pass-500000/>